

Nr 436.

Av herr **Weibull**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 77, med förslag till lag angående handel med utsädesvaror.

I proposition nr 77 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag angående handel med utsädesvaror.

Ehuru de överarbetningar, det ursprungliga förslaget i ämnet undergått, i stort sett torde ha bragt lagförslaget i förbättrat skick inför riksdagen, synes mig dock anledning till tvekan föreligga beträffande innehållet på ett par väsentliga punkter. Jag har därför ansett mig böra väcka förslag om jämkning på dessa punkter i enlighet med nedanstående.

I 2 § stadgas uppgiftsskyldighet för säljaren bland annat under b) beträffande: *fröets slag och, där så ske kan, fröets sort samt i fråga om rotfruktsfrö och köksväxtfrö jämväl stam*. Beträffande den ovillkorliga skyldigheten att deklarerera fröets slag torde icke någon tvekan råda. Men väl torde kunna starkt ifrågasättas, huruvida icke ovillkorlig uppgiftsplikt även borde stadgas beträffande fröets sort. Sortuppgiften är nämligen av avgörande betydelse för odlaren: ja, man kan nog fasthålla vid att det är den i praktiken avsevärt viktigare uppgiften, ty i fråga om sorten föreligger ju i varje särskilt fall möjlighet att erhålla en med hänsyn till klimatiska, jordmåns och övriga odlingsförhållanden mindervärdig vara. Man tänker kanske härvid närmast på faran av att erhålla för sent mognande spannmålssorter. Men det finnes också inom så gott som varje växtslag fall av starkt specialiserade sorter, exempelvis snabbvuxna rovsorter (stubbrova) vilka såsom huvudgröda såväl i avkastning som för vinterförvaring äro väsentligt underlägsna andra sorter av växtslaget. Då varje lantbrukare torde väl inse sortvalets betydelse, behöver jag icke närmare utveckla denna synpunkt. Man torde därför utan vidare inse rimligheten av att säljaren skall kunna deklarerera sorten för att därmed kunna uppgiva, om den salubjudna varan lämpar sig för åsyftat odlingsändamål. Under utredningen i ärendet har också från flera håll yrkats, att uppgiftsplikten rörande sort skulle göras ovillkorlig. Av motiveringen (prop. sid. 21—25) synes man kunna draga den slutsatsen, att ett sådant stadgande icke ansetts lämpligt med hänsyn därtill, att fröets sort i allmänhet icke kunde utrönas genom laboratorieanalys utan först genom odling. För ett stort antal sorter är detta emellertid icke riktigt, och med hänsyn till vikten av ett dylikt stadgande synes i varje fall berörda omständighet icke böra tillmätas avgörande betydelse. Jag har alltså för min del, med tanke på den avgörande praktiska betydelse för jordbruket, som sortvalet

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 4 saml. 93 häft. (Nr 434—436.)

utan gensägelse innebär, ansett mig böra yrka, att förslaget ändras så, att ovillkorlig uppgiftsplikt i detta hänseende stadgas. Jag vill härvid också framhålla, att det enligt min uppfattning icke alls kan befaras, att detta stadgande skall komma att inverka betungande på utsädeshandeln. Praxis blir givetvis den, att handlaren icke av grossisten eller odlaren köper annan vara än den som är sortgaranterad, varigenom den förstnämnde blir i stånd att meddela odlaren den obligatoriska uppgiften. Och att grossisten bör kunna lämna dylik garanti är ju endast sunt och riktigt.

Jag övergår nu till frågan om uppgiftsskyldigheten beträffande stam. Den är givetvis icke heller föreslagen ovillkorlig, men det är att märka, att denna uppgiftsplikt enligt motiveringen dock skulle innebära skyldighet att förskaffa sig kännedom om stam, där detta utan större olägenhet går för sig. Här må till en början erinras vad Sveriges utsädesförening på denna punkt anfört (prop. sid. 22):

»För flertalet fröslag hade en uppgift om stam ej någon praktisk betydelse, och för de fröslag, där den kunde hava en sådan, vore det stora svårigheter att fastställa riktigheten av en lämnad uppgift. Att med den säkerhet, på vilken ett rättsligt förfarande skulle kunna grundas, avgöra, huruvida den ena eller den andra stammen föreläge, torde vara omöjligt att för varje fall ens genom kontrollodling fastställa. *Vidare torde märkas, att en rotfruktsstam av i år kunde efter ett par frögenerationer vara betydligt förändrad, särskilt i fysiologiskt hänseende och således svårigen igenkännlig som tillhörande uppgivna stam.* Dessa svårigheter kunde få till följd, att säljarna skulle kunna lämna felaktiga uppgifter utan risk att dylikt förfarande skulle kunna enligt lagen beivras *men också att en efter bokstaven riktig uppgift i realiteten kunde verka vilseledande.*» (Kurs. av mig).

För egen del vill jag ej lägga alltför stor vikt på argumentet, att det skulle möta svårighet att anskaffa och kontrollera en stamuppgift — meningarna härom torde, såsom av departementschefens yttrande i motsatt riktning framgår, möjligen vara delade bland fackmännen. En avgörande kritik synes däremot kunna hämtas ur de till synes förbisedda uttalandena av utsädesföreningen av innebörd, att en rotfruktsstam av i år kan efter ett par frögenerationer vara betydligt förändrad, särskilt i fysiologiskt hänseende och att härigenom en efter bokstaven riktig stamuppgift i realiteten kunde vara vilseledande. Här ligger den springande punkten: med hänsyn till att rotfrukterna och flertalet grönsaker såsom korsbefruktade faktiskt icke hålla sig konstanta vid efterodlingar till nya generationer skulle den genom uppgiftsplikten lämnade stamgarantin kunna bli värdelös och i hög grad vilseledande. Att härigenom ett motsatt resultat mot det avsedda skulle uppnås är självklart. Faktum är att lagen i vissa fall skulle *frammana* ett slags falsk ursprungsbeteckning. Det synes alltså vid närmare eftertanke tydligt, att lagen på denna punkt icke äger anpassning till verkligheten, och jag anser därför nu icke någon tvekan kunna råda om att uppgiftsskyldigheten i detta avseende bör ur lagen helt utgå. Då

goda stammar utbjudas, komma uppgifterna därom säkerligen fram utan lagens tillskyndan. Lagen går här utan tvivel längre än riktigt och nödvändigt är och tappar kontakten med faktiska förhållanden. I detta avseende — men icke beträffande sortuppgiften — skulle jag följaktligen kunna instämma i de betänkligheter, som tre medlemmar av lagrådet uttalat vid behandling av stadgandet (se prop. sid. 76).

I 2 § 3 mom. stadgas, att »*Är det säljaren kunnigt att den gröda, varav fröet skördats, varit behäftad med sot, strimsjuka eller fusarios, eller att fröet är behäftat med sådan sjukdom, vare han pliktig uppgiva jämväl detta.*»

I de yttranden, som avgivits över förslaget, ha så tungt vägande skäl anförts mot lämpligheten av detta stadgande, att jag nu anser mig böra yrka, att det bör helt utgå. Men även om man medgäve, att stadgandet ägde berättigande, måste den förebragta utredningen i varje fall föranleda, att det gives en mjukare form. I detta hänseende erbjöd det ursprungliga lagförslaget en olikhet, i det att däri stadgades, att uppgiftsskyldighet skulle föreligga allenast därest fröet »i anmärkningsvärd grad» vore besmittat. Såväl utsädesföreningen — vilken i princip ställt sig avvisande mot stadgandet — som Östergötlands hushållningssällskap ha hävdad, att stadgandet i varje fall bör innehålla någon dylik modifikation. För egen del anser jag mig alltså alternativt bestämt böra biträda denna uppfattning och föreslår bestämningen »*i väsentlig grad*», som synes väl täcka den åsyftade tanken, att uppgiftsplikt allenast bör föreligga, då sjukdomen har den omfattning, att den kan vara av praktisk betydelse för odlingen.

I anslutning till vad ovan anförts tillåter jag mig alltså hemställa,

1) att 2 § 1 mom. b) av förevarande lagförslag må erhålla följande ändrade lydelse:

b) fröets slag och sort;

2) att stadgandet i 2 § 3 mom. av förslaget må ur lagen utgå eller,

3) om detta icke bifalles, att stadgandet i varje fall erhåller följande ändrade lydelse:

3 mom. Är säljaren kunnigt, att den gröda, varav fröet skördats, varit i väsentlig grad behäftad med sot, strimsjuka eller fusarios, eller att fröet i sådan grad är behäftat med sjukdom av nämnda slag, vare han pliktig uppgiva jämväl detta.

Stockholm den 29 februari 1928.

Harry Weibull.